

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 137/18

Λουξεμβούργο, 20 Σεπτεμβρίου 2018

Απόφαση στην υπόθεση C-51/17
OPT Bank Nyrt. και OTP Faktoring Követeléskezelő Zrt. κατά Teréz Ilyés και
Emil Kiss

Ο καταχρηστικός χαρακτήρας μη σαφούς συμβατικής ρήτηρας βάσει της οποίας ο δανειολήπτης φέρει τον συναλλαγματικό κίνδυνο και η οποία δεν απηχεί νομοθετικές διατάξεις μπορεί να υπαχθεί σε δικαστικό έλεγχο

Τον Φεβρουάριο 2008, η Teréz Ilyés και ο Emil Kiss συνήψαν με ουγγρική τράπεζα πιστωτική σύμβαση για τη χορήγηση δανείου συνομολογηθέντος σε ελβετικά φράγκα (CHF). Η σύμβαση προέβλεπε ότι οι μηνιαίες δόσεις έπρεπε να καταβάλλονται σε ουγγρικά φιορίνια (HUF), ενώ το ποσό αυτών των μηνιαίων δόσεων υπολογιζόταν με βάση την τρέχουσα συναλλαγματική ισοτιμία μεταξύ του ουγγρικού φιορινιού και του ελβετικού φράγκου. Επιπλέον, η σύμβαση μνημονεύει τον συναλλαγματικό κίνδυνο σε περίπτωση πιθανών διακυμάνσεων της συναλλαγματικής ισοτιμίας μεταξύ των δύο αυτών νομισμάτων.

Στη συνέχεια, η συναλλαγματική ισοτιμία μεταβλήθηκε σημαντικά, σε βάρος των δανειοληπτών, αυξάνοντας σε μεγάλο βαθμό το ποσό των μηνιαίων δόσεών τους. Τον Μάιο 2013, η Teréz Ilyés και ο Emil Kiss προσέφυγαν στην ουγγρική δικαιοσύνη κατά των OTP Bank και OTP Factoring, δύο εταιριών στις οποίες είχαν εκχωρηθεί οι απαιτήσεις από τη σύμβαση δανείου. Κατά τη διάρκεια της δίκης αυτής, τέθηκε το ζήτημα του κατά πόσον η ρήτρα περί του συναλλαγματικού κινδύνου είχε συνταχθεί από την τράπεζα κατά τρόπο σαφή και κατανοητό και αν, σε αντίθετη περίπτωση, μπορούσε να θεωρηθεί καταχρηστική υπό την έννοια της οδηγίας περί καταχρηστικών ρητρών¹.

Στο μεταξύ, το 2014, η Ουγγαρία θέσπισε ρύθμιση σχετικά με την απαλοιφή ορισμένων καταχρηστικών ρητρών από τις συμβάσεις δανείου σε ξένο νόμισμα, τη μετατροπή σε HUF όλων των οφειλών που απορρέουν από τις συμβάσεις αυτές και την εφαρμογή της συναλλαγματικής ισοτιμίας που καθορίζει η εθνική τράπεζα της Ουγγαρίας. Σκοπός της ρύθμισης αυτής ήταν, επίσης, και η εκτέλεση απόφασης του Κύρια (Ανωτάτου Δικαστηρίου, Ουγγαρία), το οποίο είχε κρίνει ότι ορισμένες ρήτρες σε συμβάσεις δανείου σε ξένο νόμισμα δεν ήταν σύμφωνες με την οδηγία² (η απόφαση αυτή εκδόθηκε έπειτα από απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση Kásler και Káslerné Rábai³). Παρά ταύτα, αυτή η νέα ρύθμιση δεν μετέβαλε το γεγονός ότι ο συναλλαγματικός κίνδυνος βαρύνει τον καταναλωτή σε περίπτωση υποτίμησης του ουγγρικού φιορινιού έναντι του ελβετικού φράγκου.

Δεδομένου ότι, σύμφωνα με την οδηγία, οι καταχρηστικές συμβατικές ρήτρες που απηχούν νομοθετικές ή κανονιστικές διατάξεις αναγκαστικού δικαίου δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της, το Fővárosi Ítéltábla (εφετείο Βουδαπέστης, Ουγγαρία), το οποίο επιλήφθηκε της υπόθεσης των Teréz Ilyés και Emil Kiss, ζητεί από το Δικαστήριο να διευκρινίσει αν μπορεί να εκτιμήσει τον καταχρηστικό χαρακτήρα ρήτηρας, εφόσον αυτή δεν έχει συνταχθεί κατά τρόπο σαφή και κατανοητό, παρότι ο Ούγγρος νομοθέτης, μην επεμβαίνοντας επί του ζητήματος αυτού, δέχθηκε ότι ο συναλλαγματικός κίνδυνος εξακολουθεί να βαρύνει τον καταναλωτή σε περίπτωση υποτίμησης του ουγγρικού φιορινιού έναντι το οικείου ξένου νομίσματος.

¹ Οδηγία 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 1993, σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές (ΕΕ 1993, L 95, σ. 29).

² Απόφαση αριθ. 2/2014 PJÉ (*Magyar Közlöny* 2014/91, σ. 10975).

³ Απόφαση της 30ής Απριλίου 2014, Kásler και Káslerné Rábai ([C-26/13](#), βλ. επίσης AT αριθ. [66/14](#)).

Με τη σημερινή απόφασή του, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι **ο κανόνας που αποκλείει από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας τις συμβατικές ρήτρες που απηχούν νομοθετικές ή κανονιστικές διατάξεις αναγκαστικού δικαίου** δικαιολογείται επειδή, κατ' αρχήν, εύλογα μπορεί να γίνει δεκτό ότι ο εθνικός νομοθέτης έχει προβεί σε εξισορρόπηση του συνόλου των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των μερών στη σύμβαση. **Παρά ταύτα, τούτο δεν σημαίνει ότι μια άλλη συμβατική ρήτρα η οποία δεν προβλέπεται από νομοθετικές διατάξεις**, όπως εν προκειμένω η σχετική με τον συναλλαγματικό κίνδυνο, **επίσης δεν εμπίπτει, στο σύνολό της, στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας**. Ο καταχρηστικός χαρακτήρας της ρήτρας αυτής μπορεί, επομένως, να εξεταστεί από τον εθνικό δικαστή στον βαθμό που εκτιμά, κατόπιν κατά περίπτωση εξέτασης, ότι η ρήτρα δεν διατυπώθηκε κατά τρόπο σαφή και κατανοητό⁴.

Συναφώς, το Δικαστήριο κρίνει ότι **τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα πρέπει να παρέχουν στους δανειολήπτες επαρκή πληροφόρηση ώστε αυτοί να είναι σε θέση να λαμβάνουν συνετές και εμπειριστατωμένες αποφάσεις**. Τούτο συνεπάγεται ότι η ρήτρα περί του συναλλαγματικού κινδύνου **πρέπει να γίνεται κατανοητή** από τον καταναλωτή τόσο από τυπική και γραμματική άποψη όσο και ως προς το συγκεκριμένο περιεχόμενό της. Επομένως, **ο μέσος καταναλωτής**, ο οποίος έχει τη συνήθη πληροφόρηση και είναι ευλόγως επιμελής και ενημερωμένος, **πρέπει να μπορεί όχι μόνο να γνωρίζει το ενδεχόμενο υποτίμησης του εθνικού νομίσματος έναντι του ξένου νομίσματος στο οποίο έχει συνομολογηθεί το δάνειο, αλλά επίσης να αξιολογεί τις δυνητικά σημαντικές οικονομικές συνέπειες μιας τέτοιας ρήτρας στις οικονομικές του υποχρεώσεις**.

Περαιτέρω, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι ο σαφής και κατανοητός χαρακτήρας των συμβατικών ρητρών πρέπει να εκτιμάται, κατά τον χρόνο σύναψης της σύμβασης, σε συνάρτηση με όλες τις περιστάσεις που περιέβαλαν τη σύναψή της, καθώς και με όλες τις άλλες ρήτρες της σύμβασης, μολοντί ορισμένες από τις ρήτρες αυτές κηρύχθηκαν ή θεωρήθηκαν καταχρηστικές και, ως εκ τούτου, άκυρες από τον εθνικό νομοθέτη σε μεταγενέστερο χρόνο.

Τέλος, το Δικαστήριο επιβεβαιώνει ότι εναπόκειται στον εθνικό δικαστή να εξετάζει αυτεπαγγέλτως, αντί του καταναλωτή υπό την ιδιότητα του ενάγοντος, τον ενδεχομένως καταχρηστικό χαρακτήρα συμβατικών ρητρών διάφορων από τη ρήτρα περί του συναλλαγματικού κινδύνου, εφόσον έχει στη διάθεσή του τα απαραίτητα προς τούτο νομικά και πραγματικά στοιχεία.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η διαδικασία εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα να υποβάλουν στο Δικαστήριο, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά αυτή, λαμβάνοντας υπόψη την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, ομοίως, άλλα εθνικά δικαστήρια ενώπιον των οποίων ανακύπτει παρόμοιο ζήτημα.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) της αποφάσεως είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσίευσής της

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582

⁴ Απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 2017, Andriiciu κ.λπ. (C-186/16, βλ. επίσης ΑΤ αριθ. [103/17](#)).